

d'ajudar ---», «Pere, ten una mica de paciència, que abans hem d'*aclarir* una cosa!— Y --- li preguntà: —Deis ben de veres això de que --- —Sí fa!», Castelló, *RondEiv.*, 37, 66.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: a la clara, pel clar, de clar en clar, clara, clarea, claresa, claredat, claror, contra-claror, clarura, clarer, clariscot, clarós, clarejar, clarejant, clarello, clarell, clarella, clarenc, claressa, clarissa, claret, clari, clarinada, clarinat, clariner, clarinet, claró, clariana, clarícia, clariment, clarina, clarió, Claris, claró, clarot, clarutx, aclarir (declarir), aclarar, aclaració, aclariment, aclaratori, aclaridor, aclarida, aclaridura, declarar, declaració, declarador, declarament, declarant, declaratiu, clarator, esclarir, esclaireir, esclarida, esclaridor, esclariment, esclarissar, esclarissat, esclarissada, esclarinçall, preclar, claraboia, claraboiat, clarobscur, clarificar, clarificació, clarificador, clarificament, clarificatiu, clarífic, clarividenc (clarvidenc, clarveient), clarividència.

CLASC, 'toc de trompeta en senyal de batalla', 'toc de campana tritllejant', del ll. CLASSICUM id., derivat de CLASSIS 'convocatòria de les tropes', especialment les de la marina de guerra (d'on 'marina de guerra'). □ 1.ª doc.: c. 1400: «Veus que sobtosament sonaren a gran *clasc* totes les naffils romanes e fon axi gran lo crit que gità la host romana», Ant. Canals, *Scipió e Aníbal* (NCL., 71; ed. Miquel i Planes, p. 35; *DAG.*).

També en diversos textos eclesiàstics de València i de Barcelona, del S. xv o de c. 1400, apareix *clasc*, veg. les cites del *DAG.* i *AlcM* (en part en la forma reduïda *clas*) però en l'acc. de toc de campana tritllejant, d'alarma o d'alegria; *clas* tort., Moreira, *Folkl. Tortosí*, 720. Del mateix o semblant origen l'it. *chiasso* 'terrabastall'. No es veu raó suficient per posar en dubte, com fa Spitzer (*RFE* xi, 69), l'etimologia llatina i suposar que sigui onomatopeia independent. Almenys en català: l'ús eclesiàstic és bon indicatiu d'una transmissió mig-sàvia del mot llatí, per via eclesiàstica, i Ant. Canals, amb l'ús que en fa respecte de les batalles d'Escipió i Aníbal coincideix absolutament amb l'ús llatí clàssic de *classicum*; cf. també el fr. *glas* 'toc de difunts', altra adaptació del mot llatí, alterada després pel poble, en fer-se d'ús general aquest llatinisme de sagristia.

Clasca, *clascamoll*, *clascar*, v., V. *clasca* *Clascar* (amb *Clasqueri*), NLL més pròpiament que NPP: en lloc de l'arrel ibèrica, vaga i gratuïta, de Carreres i *AlcM*, veg. el que en dic a CASTELL (res a veure, en tot cas, amb cap mena de 'roure!') *Classa*, V. *càssia*

CLASSE, pres del ll. *classis* id., o sigui 'grup de gent (o coses) semblants', que primitivament significà 'crida a les armes', 'quinta' (d'on especialment 'tropes de marina' i 'esquadra'), i d'allò va passar a designar les diverses crides o quintes i les diverses menes de ciutadans i d'objectes. □ 1.ª doc.: 1560 (amb el sen-

tit purament llatí de 'armada naval', 1542).

Veg. aquest últim en *DAG.* El *DAlc.* el documenta ja, poc després, en dos docs. mallorquins de 1560, en l'un amb el sentit de 'cada un dels grups d'estudiants de llatí', *clases de gramàtica*, en l'altre per anomenar classes de coses («altre *clase* de jochs lícits»). Degué trigar molt a popularitzar-se gaire, car els diccs. antics ni tan sols el registren; sí, però, Belv., 1803, tant en el sentit de «aula», o sigui sala on es reuneix una classe d'estudiants, com en el general de «classis, ordo»; també Febrer Cardona, grafia *classa*.

DERIV.: Clàssic [1803, Belv.; Febrer Cardona], ll. *classicus*, en l'origen aplicat als ciutadans de primer ordre, i ja en l'Antiguitat, als grans autors literaris, *scriptores classici*; *classicisme* [1868, *SLitCosta*], *classista*. *Classer*. *Classista*. *Desclassar*; *desclassament*. *Classejar*; i sobretot el cpt. *classificar* [Lab. 1839]; *classificació* [id.]; *classificador*, *classificable*.

Clasta, *clastra*, V. *claustre* (CLOURE)

CLASTIC, derivat del gr. *κλαστός* 'fragmentat' (del mateix verb que *CLADODI*). □ 1.ª doc.: c. 1925 Ed. Fontserè recomanava afegir-lo al *DOrt.*, d'on la inclusió en el *DFA*.

CLATELL, del més antic *clotell*, que és encara avui la forma usual a les Illes: probablement simple diminutiu de *clot*, aplicat a la petita cavitat de l'occipuci; el canvi d'una *o* abans de l'accent en *ə* (o sigui *a* òtona) és corrent que es produeix, per diferenciació de velars, en els mots on està en contacte amb una *l*. □ 1.ª doc.: *clotel(l)*, 1466; *clatell*, 1803 (Belv.), i el derivat *clatellera* ja 1720. En un text valencià de 1466, les *Receptes* de Mestre Joan, parlant de cavalls o altres muntures: «lo nervi nex en lo front, una mà desús les celes, e, en lo loc dessús lo *clotel* s'aferma, e va de aquí als nucs de les anques; en les *Cobles de la Marquesota* publicades en el *Cançoneret* d'Agui-ló, i que potser són del S. xvi o de c. 1500 més aviat que del xv, hi ha la mateixa forma amb *o* «lo penatxo per cimbell --- porten detràs al *clotel*»; i és la que seguia estant en ús literari a Mallorca a la primera meitat del S. xix: «devers la una o les dues, / que el cabo se'n va a dormir, / afica't a un cafeti, / i en el *clotel* fe-t'hi rucs; / i a les tres, retirà't», PdAPenya (*Po. Pop.*, p. 39); «ab sos peus dins un ribell, / lletgia papers antics, / per fer-se esclatar dos fics / que tenia en es *clotel*», Sebastià Morro, c. 1853 (JqMBover, *BiEscrBal.* i, 524.13.10). És de les tres Illes: «el *clatell* s'usa només a Catalunya; a Mallorca diem *clotèl* (*clotel*) i *koirèl*, que no és més que metàtesi de l'anterior», AMAlcover (*BDLC* vii, 1913, 30); «té 's mal an es *clotel*, — i li curen es turmell», Camps i Merc., *Folkl. Men.* i, 312, i Ferrer Guinart definia *betcollada* com «toc amb la mà an es *clotell*» (*Rond. Men.*, 214); «*clutell*: cogote» (PzCabrero). Es continua usant *clotel* en alguns punts del País Valencià, on en trobem la primera documentació, especialment en el Sud (Enric Valor, c. 1950) i *AlcM* assegura que